

BIJLAGE 4 PRESTATIE INDICATOREN NAD 2027

INLEIDING

Het NAD richt zich op de waterketen, dus op de winning van drinkwater – drinkwaterzuivering – distributie – gebruik – riolering en transport – en afvalwaterzuivering.

Missie NAD

Onze missie is:

- Het leveren van betrouwbaar drinkwater,
- Het afvoeren en zuiveren van afvalwater ter bescherming van de volksgezondheid,
- En dit afvalwater weer schoon terug te geven aan het watersysteem van oppervlaktewater en grondwater.

Daarvoor is een gezamenlijk waterketenbeleid vanuit de visie in het Strategisch Ketenplan (SKP) onmisbaar.

Bijdragen vanuit de waterketen aan Klimaatadaptatie en sluiten van de waterkringloop.

Daarbij leveren we vanuit het NAD een bijdrage aan klimaatadaptatie en duurzaam omgaan met water (sluiten kringloop). Deze onderwerpen staan ook centraal in de visie in het Strategisch Ketenplan. Vanuit de waterketen kan het NAD op vele wijzen bijdragen aan klimaatadaptatie. Niet alleen binnen de waterketen, maar ook in het watersysteem. Dit komt door de vele interacties die er zijn tussen de waterketen en het watersysteem. Deze interacties vinden bijvoorbeeld plaats via de gemeentelijke hemelwaterriolering, overstorten, drainage, afkoppel- en infiltratievoorzieningen.

Doelmonitoring: inzicht in functioneren van de waterketen en omgevingseffecten

In de lange termijn visie sluit het NAD de watercyclus, draagt het NAD bij aan het bestrijden van droogte en beperkt zij de emissies.

Daarbij is inzicht in het functioneren van de waterketen een eerste vereiste. Dat inzicht ontstaat in de doelmonitoring. De doelmonitoring richt zich op de omgevingseffecten van de waterketen. De belangrijkste omgevingseffecten zijn:

- Lozingen van afvalwater op het oppervlaktewater en bodem als gevolg van gemaalstoringen,
- Afvalwater op straat,
- Emissies via de gemengde overstorten
- Riolvreemd water

Jaarlijkse Doelmonitor

Het NAD gaat door met de jaarlijkse Doelmonitor om de uitvoering van het beleid te volgen en waar nodig bij te sturen. Ook is het essentieel om inzicht te krijgen in de voortgang van het realiseren van de visie voor 2050, zoals die verwoord is in het Strategisch Ketenplan (SKP). Het vormt daarom een belangrijke rol in de informatievoorziening naar de bestuurlijke Regiegroep en de Bestuurlijke Watertafel.

KPI's als basis van de Doelmonitor

De doelmonitor werkt met KPI's (Kern Prestatie Indicatoren (de 3 K's: kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid) die zijn uitgewerkt in onderliggende prestatie-indicatoren (PI's). De huidige KPI's (doelen) van het NAD zijn:

- **Kwaliteit, klimaatadaptatie en duurzaam omgaan met water (sluiten kringloop):**
'Minimaal handhaven van de huidige kwaliteit van de dienstverlening en de performance van de waterketen'. Dat doen we met oog voor circulariteit, duurzaamheid en de ruimtelijke ontwikkeling in het gebied'.
- **Kwetsbaarheid: vermindering van de kwetsbaarheid**
'Verminderen van de kwetsbaarheid en toekomstbestendig maken van de waterketen. Dat doen we door het in huis halen van voldoende kwalitatief goed personeel, gezamenlijke gegevensuitwisseling.'
- **Kosten: minder-meerkosten**
'Minder sterke stijging van kosten in de waterketen. De kosten moeten in verhouding zijn tot de maatschappelijke meerwaarde (waterwinst) die we creëren'.

Prestatie-indicatoren voor Kwaliteit, Kwetsbaarheid en Kosten

De prestatie-indicatoren (PI's) geven aan hoe ver we op weg zijn naar deze drie doelen (KPI's). Prestatie-indicatoren zijn SMART gedefinieerd en geven in een oogopslag weer hoe ver we zijn. Deze PI's geven aan waar we verder mee willen zijn in 2027. Dit is het ambitieniveau, dus in welke mate we in 2027 dichterbij het realiseren van de visie zijn. De onderliggende PI's zijn niet bedoeld als beleidsrichtlijnen maar als meetinstrument van waarden die realistisch en bereikbaar zijn, gemiddeld over het hele NAD-gebied, samen met alle NAD-partners. Basis voor de PI's zijn de vastgelegde PI's in het Monitoringsplan 2016-2020. De bijbehorende streefwaarden voor 2020 uit het Monitoringsplan 2016-2020 worden met deze bestuursovereenkomst geactualiseerd voor eind 2027.

KPI KWALITEIT VAN DE WATERKETEN: HANDHAVING VAN DE KWALITEIT

De kwaliteit wordt gemeten aan de hand van de volgende prestatie-indicatoren (PI's) met daarbij de nagestreefde waarden in de regio Delfland voor de periode 2021-2027.

1. Afvalwater van panden wordt ingezameld

Inzamelen van 99,9% van het geproduceerde afvalwater.
(Gelijk aan de periode 2016-2020)

Inzamelen van afvalwater houdt in dat alle panden zijn aangesloten op de riolering of op IBA's en er voldoende inzamelpunten zijn voor recreatief vrijkomend afvalwater. Overstortwater valt hier niet onder.

2. Geen schoon water in het riool ('rioolvreemd water')

Hoeveelheid rioolvreemd water neemt af met 1% per jaar (dat is naar inschatting circa 124.000 m³/jaar)
(Bijstelling ten opzichte van 2020)

Rioolvreemd water is schoon water dat ten onrechte als afvalwater in de riolering terecht komt. In de periode 2016-2020 is 50% reductie behaald van de inlopende hoeveelheden oppervlaktewater en rioolvreemd schoon water van bedrijven (zoals koelwater). De komende periode richt zich daarnaast meer op instromend grondwater via lekke riolering en lozing van overtollig grondwater door inwoners en bedrijven. Dat is aanzienlijk gecompliceerder. Ook foutaansluitingen van hemelwaterriolering op afvalwaterrioleringen is ongewenst.

De belangrijkste succesfactor is het bieden van een volwaardig alternatief in de vorm van hemelwaterriolering of drainage. Aanleg daarvan gaat meestal gelijk op met rioolvervanging. Elk jaar wordt ongeveer 1% van de riolering vervangen zodat een afname van de hoeveelheid rioolvreemd water met 1% per jaar (dit is naar inschatting circa 340 m³/dag of 124.000 m³/jaar) een maximale waarde is die zou kunnen worden gehaald.

Daarnaast streven we er naar het inlopen van schoon oppervlaktewater naar de riolering te beëindigen. En willen we verbeterd gescheiden stelsels waarop overwegend schoon verhard oppervlak is aangesloten voortaan leegpompen naar het oppervlaktewater.

3. Overstorten van rioolwater naar het oppervlaktewater zo veel mogelijk beperken

Hoeveelheid overstortend rioolwater blijft gelijk, ondanks toename piekbuien.

(Dit is ongewijzigd ten opzichte van 2016-2020)

Als gevolg van meer natte periodes en hevige buien zal het aantal overstorten naar oppervlaktewater toenemen. Een verdubbeling is niet ondenkbaar. Daarbij kan door foutaansluitingen ook ongezuiverd afvalwater op het oppervlaktewater terecht komen. Vanuit de duurzaamheidsgedachte en de waterkwaliteit ligt het voor de hand het overstortvolume zoveel mogelijk te beperken door verharding af te koppelen van de gemengde riolering. Afvalwater en dus ook overstortwater is een probleemstof voor de waterkwaliteit door nutriënten, organische belasting (bacteriën) en microverontreinigingen. Ook vormen overstorten een belemmering voor het gebruik van oppervlaktewater voor recreatieve doelen. Overstorten moeten daarom worden gereduceerd op lange termijn.

4. Betrouwbare afvoer van afvalwater door voorkomen gemaalstoringen

Aantal gemaalstoringen is kleiner dan gemiddeld 1 per gemaal per jaar (een storing is het niet verpompen van water door een gemaal).

(In 2016-2020 is een afname van 20% gerealiseerd)

Gemaalstoringen voorkomen is essentieel voor een betrouwbare afvoer van afvalwater uit de leefomgeving en daarmee voor de volksgezondheid.

Een percentuele afname van storingen als streefwaarde kan niet langer worden volgehouden, omdat het aantal storingen al erg laag is. Daarom is gekozen voor een vaste waarde overeenkomstig de advieswaarde in de Kennisbank Stedelijk Water van RIONED.

Niet elke melding is een storing. Een storing van een gemaal is gedefinieerd als het niet meer verpompen van afvalwater door het gemaal. Een pompstoring telt dus niet mee als er een opgestelde reservepomp het overneemt. Ook communicatiestoringen tellen niet mee, zolang het afvalwater wordt verpompt.

5. Beperken van het aantal milieu-incidenten van ongezuiverd afvalwater naar de omgeving.

Aantal milieu-incidenten veroorzaakt door riolering is kleiner dan 26/jaar.

Het NAD probeert het aantal milieu-incidenten sterk te verminderen. Dit betreft gebeurtenissen waarbij afvalwater uit de gemengde riolering als gevolg van extreme neerslag, breuk van leidingen, stroom- of gemaalstoringen in huis, op straat, in bodem of oppervlaktewater is terecht gekomen na inzameling, dus vanuit de straatriolering of de transportriolering. Regenwater wat het gemengde stelsel niet instroomt (de meeste gevallen van water op straat) is geen milieu-incident, maar overbelasting. Overstorten tellen alleen mee tijdens droog weer of als vissterfte optreedt. De extreme neerslag is toegevoegd sinds 2016-2020 aan de monitoring. Dit zal leiden tot aanzienlijk hogere scores in verband waarmee de streefwaarde is verdubbeld.

6. Beperken knelpunten in de water- en luchtkwaliteit vanuit de riolering en gemalen

Aantal knelpunten in de water- en luchtkwaliteit vanuit de riolering en gemalen is kleiner dan 24/jaar, dit is ongeveer een halvering van het huidige aantal knelpunten.

Ook in 2016-2020 is gestreefd naar een halvering. Een verdere halvering van het aantal knelpunten in de water- en luchtkwaliteit blijft als streven gehandhaafd, maar wordt nu wel als ondergrens vastgehouden.

7. Regenwater zo veel mogelijk lokaal opvangen

Aandeel gemengd aangesloten verhard oppervlak neemt af met 0,5% (zo'n 24 ha) per jaar. (Gelijk als in 2016-2020)

In de visie in het SKP schetsen we een beeld waarin al het regenwater lokaal wordt opgevangen en verwerkt en bijdraagt aan een lokaal betere grond- en oppervlaktewaterhuishouding. Dat water is nodig om een goede waterkwaliteit te bereiken voorafgaand aan droge periodes. Het streven is duurzaam om te gaan met regenwater. Het aandeel gemengd gerioleerd (niet duurzaam) geeft goed weer in welke mate dit niet lukt. Het afnamepercentage van 0,5% per jaar is haalbaar door rioolvervanging en sloop/nieuwbouw. Dit aandeel wordt berekend door de gemengd gerioleerde verharding te delen door het totale verharde oppervlak in gerioleerd gebied (gemengd, gescheiden, infiltratie, ongerioleerd). De toenemende verstedelijking en daarmee toenemende verharding en de klimaatontwikkeling maken de afkoppelopgave groot. Het mes van afkoppelen snijdt aan drie kanten: een betere verversing van oppervlaktewater, minder overstorten en minder energie en kosten voor transport en zuivering. Het is daarom zaak zoveel mogelijk af te koppelen in projecten waar toch al sprake is van rioolvervanging en/of sloop en nieuwbouw. Met 0,5% per jaar afkoppelen (24 ha per jaar in heel Delfland) blijft het aandeel gemengd in 2050 nog altijd ongeveer 40%. Dit is ongeveer het gemiddelde tempo in de afgelopen 6 jaar, excl. sloop en nieuwbouw.

8. Effluent van de RWZI's voldoet aan effluent-waterkwaliteitsnormen

Effluent van de RWZI's voldoet aan de lozingsisen voor fosfor, stikstof en microverontreinigingen. (Gelijk als in 2016-2020)

Effluenteisen volgen het beleid van Delfland. De KRW-doelen gelden voor 2027. Dan kan het nog zijn dat effluent wel een negatieve impact heeft, maar dat dit niet leidt tot het niet behalen van de KRW-doelen (resultaatsverplichting). Het streven is in 2050 deze negatieve invloed beëindigd te hebben. Afvalwater wordt steeds meer gezien als een probleemstof voor de waterkwaliteit door microverontreinigingen, wat er niet in zit hoeft er ook niet uit. Met dit streven anticiperen we op toekomstige wet- en regelgeving.

9. Stimuleren van een gesloten energicyclus

Hoogheemraadschap van Delfland is 100% energieneutraal in 2025. De NAD-partners stimuleren een gesloten energicyclus door onderzoek en pilotprojecten.

In 2027 hebben de NAD-partners inzicht in de mogelijkheden van energiebesparing en energierugwinning en in de haalbaarheid daarvan.

10. Hergebruik van zoet water

Teruglevering van 10% van het effluent van de RWZI's op jaarbasis als zoetwater aan het gebied in de zomer van 2027 (bijv. door hemelwater vasthouden, afkoppelen van verharding en hergebruik effluent RWZI als gietwater of voor verversing van oppervlaktewater).

Hergebruik van grondstoffen is versmald tot onze belangrijkste grondstof (asset) zoet water. Bij hergebruik kunnen pas stappen gemaakt worden als er een 'klant' is, vanwege de kosten. Dat kan ook een maatschappelijk doel zijn, zoals een betere waterkwaliteit. Her te gebruiken water voldoet aan de kwaliteitseisen die daaraan worden gesteld, maar minimaal aan de eisen voor zoet oppervlaktewater.

11. Duurzaam omgaan met peilfluctuatie in het grondwater

Waar we grondwaterstanden reguleren met drainage is dat klimaatbestendig.
(In 2016-2020 was voor grondwater geen prestatie-indicator gedefinieerd)

Klimaatbestendigheid van drainages moet nog nader worden gedefinieerd bijv. in het Omgevingsplan opnemen van na te streven peilfluctuaties voor openbaar gebied, die eens per jaar worden overschreden en eens per jaar worden onderschreden. Delfland stelt in het peilbesluit de oppervlaktewaterpeilen vast en de gemeenten kunnen alleen de peilfluctuatie in het openbaar gebied beïnvloeden door aanleg van drainage, die afwatert naar het oppervlaktewater. Deze peilfluctuatie van het grondwater ligt ook in 2050 tussen de hoogste waarde waarbij structureel grondwateroverlast optreedt (afhankelijk van de bestemming en niet van de inrichting) en de laagste waarde waarbij houten funderingen nat blijven en bodemdaling voorkomen wordt. Het vereist nader onderzoek om deze fluctuatie lokaal vast te kunnen stellen.

12. Goede levering van drinkwater in het gebied

De leveringszekerheid van drinkwater voldoet aan de wettelijke eisen.
(Dit is bestaand beleid)

13. Goede kwaliteit van drinkwater in het gebied

De kwaliteit van drinkwater voldoet minimaal aan de wettelijke eisen.
(Dit is bestaand beleid)

14. Besparing drinkwatergebruik

De drinkwaterbedrijven streven naar drinkwaterbesparing.

Drinkwaterbesparing draagt bij aan klimaatadaptatie in droge perioden en aan het opvangen van de toenemende vraag door toename van de bevolking. We zetten in op het gezamenlijk uitvoeren van waterbesparingscampagnes in tijden van droogte.

Vooraf de prestatie-indicatoren 7 tot en met 10 passen in de visie uit het SKP om toe te werken naar een gesloten duurzame watercyclus in Delfland.

KPI KWETSBAARHEID: VERMINDERING VAN DE KWETSBAARHEID

De gezamenlijke doelen op gebied van kosten en kwaliteit voor 2020 hebben we met het NAD glansrijk gehaald. Op gebied van het verminderen van de kwetsbaarheid hebben we ons doel helaas verre van gehaald.

We hebben nog altijd te maken met een grote onderbezetting van 15 % in de waterketen van Delfland. 18fte's die voorzien zijn in de GRP's zijn niet ingevuld. Daarbij staan we met z'n allen voor grote (nieuwe) opgaven. Willen we met het NAD echt verdere stappen naar het waterketenbeheer van de toekomst zetten, dan lijkt beweging in deze situatie de sleutel.

De NAD-partners slaan de handen in een om samen mensen aan te trekken en in te huren en zo de onderbezetting en de kwetsbaarheid te verminderen. Gezamenlijk inhuren speelt ten aanzien van het procesmanagement, communicatie, monitoring en het uitbesteden van projecten. Gezamenlijk mensen aannemen speelt o.a. op het gebied van gemalenbeheer en data op orde.

De ervaring leert dat een bijkomend groot voordeel hierbij is, dat het werken voor meerdere waterketenorganisaties een aanzienlijk grotere aantrekkingskracht heeft op nieuwe mogelijke (jonge) collega's. Daarbij biedt dit ook de mogelijkheid tot een verdergaande specialisatie van taken, die lastig in te vullen is voor elke gemeente of partner afzonderlijk.

Daarnaast blijven de NAD-partners de kwetsbaarheid verminderen door kennisuitwisseling, door het uniformeren van gegevens en het vergroten van de (kosten)effectiviteit door samenwerking (niet allemaal hetzelfde wiel uitvinden) en door gezamenlijk aanbesteden.

De Prestatie indicatoren voor kwetsbaarheid zijn:

1. Onderbezetting verminderen

De onderbezetting wordt verminderd naar 5%

Hierbij blijft het NAD functioneren als volwaardige netwerkorganisatie. Dat betekent dat we de komende 7 jaar 12 extra collega's aan zullen trekken. Dit zal op een organische manier en verspreid over de jaren plaats vinden (bv. in 2021 3 extra collega's, in 2022-2024 ieder jaar 2 extra collega's en in 2025-2027 ieder jaar 1 extra collega).

2. Sleutelposities zijn bezet

Er zijn geen witte vlekken in de bezetting van sleutelposities. Dit wordt bereikt door aanpassingen in de formatie en/of door samenwerking binnen de regio. Medewerkers kunnen elkaar vervangen.

3. NAD is een volwaardige netwerkorganisatie

NAD functioneert als volwaardige netwerkorganisatie, met de volgende criteria:

- Professioneel samenwerkend, onder andere in waterketenteams
- Inspelend op ontwikkelingen
- 3 Pilotprojecten uitgevoerd
- Continuïteit verzekerd
- Actualisatie strategie om de visie in 2050 te bereiken
- Actualisatie van Prestatie Indicatoren indien nodig
- Er is een actuele Samenwerkingsagenda

4. NAD-partners hebben een gezamenlijk NAD Dataplatform en stellen hun gegevens beschikbaar

Eind 2022 hebben alle partijen hun gegevens beschikbaar volgens de landelijke normen en voldoet de kwaliteit van de gegevens aan de minimale voorwaarden voor verdere studies, op basis van een in 2020 uitgevoerde inventarisatie door het NAD Dataplatform.

KPI KOSTEN: MINDER MEERKOSTEN MET FOCUS OP MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

De kosten worden gemeten aan de hand van de volgende prestatie-indicatoren (PI's) met daarbij de nagestreefde waarden in de regio Delfland voor de periode 2021-2027.

1. De rioolheffingen en de zuiveringsheffing

We streven naar een zo klein mogelijke stijging van de gezamenlijke heffingen, waarbij we het bereikte doel in de periode van 2013-2020 van 30 miljoen euro besparing per jaar vasthouden. We blijven werken aan minder meerkosten door samenwerking, ondanks de toenemende investeringen voor klimaat, waterkwaliteit, energie en vervangingen van bestaande voorzieningen enerzijds en de toenemende bevolkingsdruk, economische ontwikkelingen en ruimtelijke ontwikkelingen anderzijds.

Kostenbewust en kosteneffectief handelen is het uitgangspunt en we laten ons daarbij inspireren door het 'Best Value' principe.

Een licht sterkere stijging van de kosten dan op dit moment het geval is door de extra kosten ten gevolge van investeringen ten behoeve van klimaatadaptatie en duurzaam omgaan met water (sluiten kringloop) ligt in de lijn der verwachting. Een stijging van de heffingen ter dekking van de kosten voor klimaatadaptatie en duurzaam omgaan met water (sluiten kringloop) lijkt hierbij niet uitgesloten. Uiteraard is het aan elke partner voor zich om hier haar koers in te bepalen.

Ondanks dat blijven we vasthouden aan de gerealiseerde 30 miljoen euro minder stijging per jaar die we ons voor 2020 ten doel hadden gesteld (en die we voor 2020 ruimschoots hebben gehaald).

2. De onderbouwing van de maatschappelijke meerwaarde (waterwinst)

De onderbouwing van drie belangrijke investeringen voor klimaatadaptatie en verduurzaming vindt plaats door middel van Maatschappelijke Kosten Baten Analyse's (MKBA's).